

Székely István előadása

2022.06.11.

Pünkösöd

Antropozófiai Pedagógiai Műhely

Szeretettel köszöntök minden régi és újabb ismerőst. Szülőket, hallgatókat és kollégákat. Hoztam egy szöveget, amivel dolgozni fogunk. Ez a hat vers az *Apostolok Cselekedetei* 2. fejezetéből van. De két dolgot előre szeretnék bocsátani. És ezt tulajdonképpen minden ünnep előtt el lehetne mondani. Az egyik az, hogy az évkörben egy nagy ünnep az, amiről itt szó van. És hát jeles hallgatóság, kollégák és leendő kollégák és többiek nagyon sokat tudnak az évkör nagy ünnepeiről, például a pünkösdről. És nem biztos, hogy olyan sok újat fognak meghallani most legalábbis tőlem. Nyilván némi összefoglalást. Nem a tudásunk gyarapszik. Mert hiszen amit a pünkösdről tudunk, azt tudtuk tegnap is, tegnapelőtt is, meg a jövő héten is fogjuk tudni. De mi mégis összegyűlünk azért, hogy az ünnep valamilyen módon megtörténhessen. Tehát az ünnep nem az, amit tudunk az ünnepről. Ez kevés lenne. Ez az egyik. A másik pedig az, hogy arra is szeretnék kísérletet tenni, hogy más szemmel nézzünk rá a pünkösdre. Mert hogyha úgy tekintünk akár erre a szövegre, akár ezekre az ünnepekre, hogy ezek egyszer megtörtént ünnep, az ős-pünkösöd eseményei megtörténtek egyszer, és mi tulajdonképpen nem tudunk ünnepelni ilyenkor, csak megemlékezni tudunk erről, akkor gyakorlatilag nem tudjuk egy kicsit sem megérteni és megközelíteni magát a pünkösödöt. Merthogy úgy tekintünk rá, hogy hát ez egyszer volt, ez egyszer a szellemi világnak egy kis bohózata, csalóka játéka lehetett, és most erre gondolunk vissza. Ellenben hogyha ezt megpróbáljuk egy folyamatba beilleszteni, és ezt a folyamatot megérteni, megpróbálni megérteni, akkor mindjárt egy kicsit lazábbá és élőbbé válik a dolog, és én erre is megpróbálok kísérletet tenni, hogy ezzel a szöveggel *ilyen módon is* egy kicsit foglalkozunk. Amit fölolvassuk, először egybe, és aztán megpróbáljuk valahogy részletekbe belemenni azzal a kiegészítéssel együtt, hogy ugye ez az írás-olvasás, ez egy időbeli műfaj, és mindaz, amit el fogok mondani, az egyszerre történik, tehát az nincs így földarabolva, ahogy beszélünk róla.

És mikor a pünkösöd napja eljött, mindnyájan egyakarattal együtt valának. És lőn nagy hirtelenséggel az égből mintegy sebesen zúgó szélnek zendülése, és eltelé az egész házat, a hol ülnek vala. És megjelentek előttük kettős tüzes nyelvek és üle mindenikre azok közül. És megtelének mindnyájan Szent Lélekkel, és kezdének szólni más nyelveken, a mint a Lélek adta nekik szólások. Lakoznak vala pedig Jeruzsálemben zsidók, istenfélő férfiak, minden nép közül, melyek az ég alatt vannak. Minekutána pedig ez a zúgás lőn, egybegyüle a sokaság és megzavarodék, mivelhogy mindegyik a maga nyelvén hallá őket szólani. (Ap. Csel. 2,1-6)

Most azt gondolom, most olyan helyzetben vagyunk, hogy mindent tudunk, de hát ettől még nem. Ennek a szövegnek minden szavát – betűjét érti az ember így a hétköznapiakban, tehát megvan a dolog. De mégis valahogy meg, mert valami hiányzik, ami pedig a szöveg mögött kell, hogy elrejtőzzön. Ami ki fog derülni. Az értésről van szó. És nekünk éppen ezzel van problémánk. Egy-két dolgot előre bocsájtanék ezzel kapcsolatban, hogy mi is ez, hogy ért valaki valamit, pontosabban mi az, hogy megért valamit éppen. Hogy is csináljuk ezt? Hogyha teljesen őszinték vagyunk magunkkal szemben, fogalmunk sincs, hogy hogy csináljuk ezt, hogy valamit megértünk. Hogy valahogy leesik a tantusz. Ez valahogy a tudat fölött történik, legalábbis a hétköznapi tudat fölött. Abban az értelemben, hogy nyilván az embernek kell tennie valamit, de ez a cselekvés egy egész

különleges dolog. És erről szeretnék egy picit beszélni, mert akkor talán kiderül, hogy mi ez az egy akarattal együtt levés. Azt elfelejtettem mondani, hogy ez a Károli-fordítás. Majd, ahol kell, ott javítom szóban. Tehát mit is teszünk, amikor valamire odafigyelünk? Úgy, hogy valamit megértünk. Tehát még nem vagyunk az értésben. Tulajdonképpen fogalmunk sincs, hogy mire figyelünk oda. Tehát nominálisan tudhatjuk, hogy mondjuk a Thálesz-tételt akarom megérteni, de fogalmam sincs, hogy mi az, tehát ilyen értelemben persze igen. De hogy mire kéne odafigyelni, azt nem tudhatom, mert ha tudnám, hogy mi az, akkor már érteném. Tehát ez ember előtt van. Ez ugyanúgy van, mint ahogy az ember nem tudja a következő gondolatát gondolni, mert akkor már azt gondolná, tehát hogy van egy ilyen szünet, szakadás valahol a kettő között. De mindenesetre oda kell figyelni, ha nem figyelek oda, bármit is jelentsen ez még, akkor nem fog sikerülni. De hogy mire figyelek oda, itt a „mire” szón van a hangsúly, erről tulajdonképpen az embernek fogalma sincs, és nem lehet. Mert mondom, akkor már értenék. De nagyon csendben kell lenni. És ennek a figyelemnek nagyon szabadnak kell lennie, nem lehet valami tárgya, az biztos. Mert olyan nincsen például, hogy mondjuk apukám azt mondja nekem, hogy figyelj, fiam, elmagyarázom neked két perc alatt a Thálesz-tételt, utána mehetsz focizni, én meg nézem az órát, hogy mikor telik le a két perc. Az biztos, hogy nem fog sikerülni. Tehát hogy nem lehet hátsó gondolat sem, meg mellékkörülmény. Valami csendet kell az embernek teremtenie. És erre képes is, hiszen annyi mindent megértünk, csak nem tudjuk, hogy hogyan. Csendet kell teremteni. Nemrég olvastam egy jó kifejezést, egy negatív csendet, tehát nemcsak el kell hallgatni, hanem kis helyet kell készíteni ahhoz, hogy az ember tényleg valami újat megértsen. És ez amennyiben sikerül netalántán, tehát ez nem elég ahhoz. Tehát bármennyire figyelek, ez nem garancia arra, hogy meg fogok valamit érteni. De ha sikerül, akkor utólag se tudom megmondani, hogy mi történt. Ugye az értést, azt nem lehet visszavezetni kis lépésekre. Mert az értés hogyanját keressük. És minden kis lépést már értenem kell hozzá, hogy ezt meg tudjam tenni. Tehát megint nem tudok hozzá közelebb jutni, vagy közelebb menni. És hadd mondjam el még egy kedvenc példámat is. Merthogy ugye itt mégiscsak egy pedagógiai műhelyről van szó. Hogy tanítási helyzetben is nagyon-nagyon sokszor tetten érjük ezt a figyelmet, mert amikor azt mondjuk a hallgatónak, a gyerekeknek, akárkinek, hogy „figyelj rám”, akkor valami hasonlót követelünk meg tőle. Hogy mert ugyanis nem tudunk mit mondani, ki az a „rám”. Tehát azt látjuk, hogyha a gombomra figyel, akkor az nem jó. Tehát akkor még mindig *valamire* figyel. És rám nézhet, de látom mégis ebben a szemkontaktusban, hogy mégse rám figyel, hanem valami történik benne. Az értés nem biztos, hogy bekövetkezik. Azért beszélek erről talán egy kicsit részletesebben, mert hogyha ilyen szemmel megnézzük az első mondatot, akkor, ami arról szól, hogy „és mikor a pünkösdi napja eljött, mindnyájan egy akarattal együtt valának”, akkor rájöhetünk, hogy ebben a mondatban ennek az akarattal nincs tárgya. Nem szól arról, hogy mit is akarnak voltaképpen. Eltekinthetünk a fordításnak attól a kis pontatlanságától, hogy ez az „egy akarat”, ez nem akarat, ez a *homothymadon*, a thymos, az a lélegzet, egy lélegzettel. De ez most nekünk annyira nem számít. És ebben tudnak együtt lenni. Hogy teljesen praktikus legyenek, mi is megpróbálhatnánk együtt lenni, „egy akarattal”, ugye állandóan egyeztetni kéne, hogy mi is, miben is legyünk. És hát, ez a „legyünk”-ben kéne egy kicsit megállni. Vagy a „legyen”-ben. De az még mindig tárgy nélkül van. Még az akarattal sem jutnánk el úgy a hétköznapi életben. Tehát egy ilyen néma várakozás a pünkösdi napján a szentlélek, vagy szent szellem kiáradásának napján. Amit a tanítványok – apostolok együtt tesznek. Ez kiderül, mert egy házban vannak. Vissza fogunk térni még erre a mondatra, mert nem lehet ezt teljesen kimeríteni, és nem is szándékozom.

„*És lön nagy hirtelenséggel az égből mintegy sebesen zúgó szélnek zendülése, és eltelé az egész házat, ahol ülnek vala*”. Ez egy nagyon nehéz mondat. Meg kéne érteni először is, hogy mi az a hirtelenség, és

mi különbség van a „hirtelen” és a „nagy hirtelen” között. Ami mégis mutat valamit, ez nem egy fecsegés itt, amiről szó van. Most megpróbálom elmondani, ameddig én eljutottam ebben a dologban. Ez a nagy hirtelenség, ez azt írja le, hogy nem a tanítványok, vagy nem az apostolok – elnézés, tanítvány, apostol, bár itt már Mátyás is ott van –, tehát nem azért történik meg, merthogy ezt a tanítványok ilyen koncentrált figyelemmel állnak ott. Ez a szellemi világnak a tette, ami éppen történik. Itt kezdődik tulajdonképpen a történet. De ez nem ok-okozati törvény, hiszen a szellemnek nem lehet oka. ha volna oka, akkor az volna a szellem, ez meg valami következmény. A dolog pont fordítva van. Azért hallják meg, mert így figyelnek. Tehát fordítva van az ok-okozati dolog. Ez jelenti legalábbis számomra ma ezt a nagy hirtelenséget. Ami teljesen világos, hogy *az égből, mint egy sebesen zúgó szélnek zendülése, és eltelé az egész házat, ahol ülnek vala.*

Talán a szélről kellene egy kicsit beszélni, hogy ez miből is van és hogy is van. Ami nem egy könnyű történet. Van egy görög szó, ez a *pneuma*, ami egyaránt jelent szellemet, lelket. Én szellemet mondok, Károli lélekről ír. És tulajdonképpen levegőt jelent. A görög szavakat mindig úgy kell érteni, hogy több jelentése van, de ott nem kell kiválasztani a megfelelőt, hanem az egészet egybe érteni. Hát a szellem-lélekkel még csak-csak megvagyunk, mert az ember a lelkével éli át azt, amit a szellemével tapasztal, vagy valahogy így. De hogy is van ez a szél? Ugye itt egy belső meglátásról van szó, és közöttünk ez egyezményes, azt hiszem, hogy amennyiben egy befelé fordulásról van szó, akkor ugyan nominálisan azt mondjuk, hogy befelé, de igazából a külső és a belső, az egybevág, egybe történik. Nincs külső és nincs belső. Ami azt jelenti az ember számára, hogy az összes érzékszervével egy érzékszerv lesz. Tehát nincs különválasztva, hogy látja, hallja. És ez a szél a legláthatatlanabbnak a mozgása, amiről itt szó van. Tehát nemcsak látja, hanem hallja is, zúgás, egyébként az archaikus emberezt még sokáig így érezte a szellem megjelenését, jelenlétét. Illés próféta egy halk hangot hallott, amikor az Úr méne előtte elmenendő¹. De ismerhető ez a szél a János-evangéliumból is a Nikodémussal való beszélgetésnél a 3,11-ben, hogy *a szél fú, ahová akar, annak zúgását hallod így van ezzel mindenki, aki Lélektől született.* Tehát ott is, a láthatatlan mozgása és megelevenedése az értő fülek, értő szemek, értő szívek-lelkek, szellemek számára. Szóval ott tartottunk, hogy ez a „nagy hirtelenséggel”, ez az egész az ok és nem az okozat, vagyishogy a kettő nem ok-okozati viszonyban van. Más példával kiegészítve, most nagyon sokan szoktak zarándokútra járni mindenféle helyekre, ahol különböző Mária-megjelenések voltak a világon, Portugáliától kezdve ide vagy oda. Az én édesanyám mindig azt mondta, hogy ez jogos, mert ugye belső megjelenésekről van szó, hogy nem ott jelent meg, hanem ott vették észre. És itt ez történik tulajdonképpen, mint egy Mária megjelenésénél.

És megjelentek előttük kettős tüzes nyelvek, és üle mindenikre azok közül. A görögben nem kettős, hanem szétoszló van, de ez sem egy olyan ördögös különbség. És egy picit a nyelvnek a kettősségéről, picit mondanék egy-két dolgot egészen röviden, hogy mi felé is kéne talán az értésünket bővíteni. A nyelvnek két ága van. Az egyik a hétköznapi beszéd, vagyis a beszélt beszéd. Az a beszéd, amit most is beszélünk. Megjelenik az ásványiségben, hullámhossza van, hangereje, mit tudom én, mije van, mindene van, amit csak lehet mondani. Nyelvtudománya van, és így tovább. De nem a szavakat értjük. El szoktam mondani, senki nem tudja, hogy hányadik szótól érti ezt a mondatot. Ha a szavakat értenénk, akkor rögtön megértettük volna ezt az egész szöveget. Nem volna miről beszélnem. Milyen szerencse, hogy ez nem így van. Hanem van fölötte egy néma nyelv. Ami nem

---

¹ 1Királyok könyve 19,11-12

szavakban történik. Aminek a kegyelméből létezhetnek az egyes nyelvek. És az értés ezen a néma nyelven születik meg. Gondoljunk arra, hogy amikor egy kisgyerek megtanul beszélni, nem magyarázatból tanulja meg. Az egy furcsa magyarázat lenne, hogy a magyarázat összes szavát értené már, de éppen azt, amit mondunk, azt nem. Hát nem így működik, hanem a néma nyelven, a nyelvek fölött, a közös nyelven ért meg mindent. Hogy mennyire így van, csak egy picit előre utalnék arra, hogy itt van ez a „megzavarodék”. Ez a kifejezés még egyszer fordul elő a Bibliában, Bábelnél, amikor össze van zavarva az emberek nyelve. De erről majd egy kicsit később. Szóval a nyelvnek ez a kettőssége jelenik meg. És hát valljuk be, hogy ebben a kettősségben nem vagyunk túlzottan tudatosak. De hogy itt nemcsak arról van szó, hogy megjelentek előttük mint tudás, mint ismeret, hanem itt egy kicsit többről van szó. Ezt az próbálja kifejezni, hogy „és üle mindenikre azok közül”, vagyishogy ez nemcsak megjelenik, hanem a sajátjukká válik. A nyelveken szólás képessége *innen* fakad, hogy „üle”.

És megtelének mindnyájan Szentlélekkel (vagy Szent Szellemmel), és kezdenék szólni más nyelveken, amint a Lélek adta nékik szólniuk. Hát ez itt most egy nagyon furcsa helyzet. Tulajdonképpen nagyon triviális helyzet. Ugyanis ez a szólás, ez semmilyen nyelven nem történhet. Semmilyen hangot nem adhat ki, aki nyelveken beszél. A hang, az a fizikai megjelenése a nyelvnek. az az alsó része, vagy alsó lénytagja, vagy nem tudom, hogy kell ezt mondani. Aki nyelveken beszél, – nyelveken, -on -en -ön, tehát fölött –, az nem hangon beszél, és nem a hangját gyakorolja. Hanem az a néma értésben van. Tulajdonképpen a kommunikáció és a kommunikáció ősnyelvén. Amit például a gyerekek meg kell értenie, mielőtt megtanul egy szót – ez most nagyon idézőjelesen az értést is és a megtanulást is mondom, mert a gyerekek könnyű még. A ronda felnőttek nem annyira. De hogy ez néma csendben, vagy még nagyobb csendben kell, hogy történjen, mint egyébként vagyunk. Utalnék arra, hogy a szövegben az „egy akarattal, egy lélegzettel” ugyanezt jelenti egy más kifejezésben, hogy némán. Nagyon némán. Tehát hogy negatív némán. Sokkal nagyobb csendben, mint ahogy egyébként. És az, hogy szólni kezdenek, egyrészt mondjuk azt, hogy számunkra, mert hogy így mondta visszautal oda, hogy „rájuk üle”, tehát saját képességüké válik. De ez a szólás természetesen ez maga a tiszta élő kommunikáció, mondjuk csúnya szóval így, vagy a beszéd, vagy a beszéd intenciója, amit mindannyian mondanak együtt.

- Hozzászólás: Mind a két „lélek” „Logosz”?
- Mind a két lélek „pneuma”. Vagyishogy szellem.

Lakoznak vala pedig Jeruzsálemben zsidók, istenfélő férfiak, minden nép közül, melyek az ég alatt vannak. Ide csak annyit a pontosság kedvéért, mert ezt sokszor összetévesztjük, és összekeverjük, hogy amikor a Károli zsidót mond, az Júdea-béli, és nem zsidó – akik között természetesen vannak zsidók is, csak a pontosság kedvéért.

Minekutána pedig ez a zúgás lön, egybegyüle a sokaság és megzavarodék, mivelhogy mindenki a maga nyelvén hallá őket szólni. Két dolgot szeretnék pusztán ebből az utolsó mondatból kiemelni. Az egyik, hogy egy picit, egy pillanatra gondoljuk el ezt a képet! Annak a tapasztalását, aki ezt a szöveget leírta. Hogy azt látja, hogy mindenki a maga nyelvén *hallá* ezt a szólást. Amiből kiderül, hogy a szöveg lejegyzője, Lukács maga is részese ennek a történetnek, hiszen különben nem írhatná le ezt a szöveget. De azt is látja, hogy „mindenki a maga nyelvén hallá szólni”, ez a „maga”, ez itt az izgalmas. Merthogy ez nem azt jelenti, hogy svédül és németül és oroszul és svábul, hanem azt jelenti, hogy az individuálisnak a legmélyén megtalálja a közöset. Mert mi nem így élünk természetesen. Mai nap az individualitás az egy szent, sérthetetlen, hozzáférhetetlen. De hogy miből keletkezik az individualitás? Ha az ember egy picit visszagondol erre, akkor rájöhet, hogy ez egy közösből keletkezik

csak. Csak egy közös teremtés hozhatja létre az individuálisat. Individualitásunk legmélyén egyáltalán nem vagyunk annyira elválasztva egymástól, mint ahogy tűnik. Ennek éppen a közös nyelv az egyik tanúsága. Hogy értjük egymást – remélhetőleg most is. Ami a szövegben egy kicsit hátrébb van elrejtve, arról is szeretnék egy-két szót szólni. Éspedig ez az együtt-levés. Ugye annak teljesen világosnak kéne lenni a számunkra, hogy *egy* kommunikatív lény, az nincs. Mert kivel kommunikál? Teljesen mindegy, hogy egy másik emberi, vagy egy másik szellemi lényel. Ezzel azt akarom mondani, hogy az ember is egy szellemi lény, csak erről szeret elfeledkezni valahogy nagyon. Tehát *egy* ember – erre az evangéliumokban számtalan hely van sosem tud csodát tenni vagy „csodát” átélni, most idézőjelben mondom a csodát. Mindig többen vannak. És ez az emberben kezdettől fogva így van. Maga az ember teremtése is többes számban történik: ugye *teremtsünk embert a mi képünkre és hasonlatosságunkra (1Móz 1,26)*. És ez azért fontos, ez a hasonlatosság, mert nagyon sokan azt mondják, hogy hasonmásaként. Nem másik van teremtve, hanem egy szellem-ember van teremtve. Nem egy másik, aki szintén szellemi, hanem egy és ugyanaz. És amikor elhangzik mondjuk a teremtéstörténet 2. fejezetében az, hogy *nem jó az embernek egyedül (1Móz 2,18)*, akkor ugye hát az asszony sem úgy van teremtve, hogy „na, akkor teremtünk mellé egy asszonyt”. Hanem, hát hogy aki szereti a viccet, megtörténik az első szervátültetés tulajdonképpen. De nem ez a lényeg. Hanem hogy ugyanabból van teremtve – kiveszi a bordáját, de ez mindegy: a jelentése a dolognak, hogy ugyanabból van teremtve még az asszony is mint az ember. Tehát hogy egy az egyben az egész. Nem egy másik van teremtve. Mert a néma nyelven nincs másik. Nincs elválasztottság. Nincs testi tudat, mint ahogy a bűnbeesés után van. És hogyha már bűnbe esés, akkor ugye ott kezdődik el az a történet, ahol az ember lassan-lassan el tud magányosodni. Bábelnél aztán tényleg „összezavarodék” az emberek nyelve. De ez nem azt jelenti, hogyha valaki figyelmesebben olvassa el a Bibliát, hogy előtte ne lettek volna külön nyelvek. Ugye ez a teremtéstörténet 11. fejezetében olvasható a Bábel. De a 10. fejezetben itt van, hogy mondjuk Sémnek külön nemzetisége és nyelve van. Csak elfelejtették a közös nyelvet. És aztán szépen lassan eljutunk ide az elmagányosodás idejébe. Az embernek hosszú időn át kellett megtanulnia azt, hogy saját erejéből a közös nyelvet újra fölfedezze, amit egyébként használ, és megteremtse ebben a közös nyelvben való tudatosságát. És ez nagyon aktuális, hogy az individuálisban a közöset megkeressük. Erre azokat a történelmi tényeket szeretném elmondani, hogy amit mi már játszva csinálunk, hogy rálátunk a nyelvre, hogy fordítani tudunk, hogy összehasonlító nyelv-ismeretek kerülnek az egyetemekre – ez nem egy régi dolog. Ez nem volt így több száz évvel ez előtt, hogy az ember fordítani tudott volna. Ez egy kivételes adottság volt. De ma reggel jutott eszembe, hogy erről lehet olvasni. Azért mondom, mert nagy élmény volt. Gárdonyi Gézának van egy könyve erről, és hát nem véletlen az a címe, hogy *A láthatatlan ember*. Ez egy nagy intuíciója Gárdonyinak. Egy kicsit másképp nézem ma reggel óta Gárdonyit, hogy azért ez nem akármilyen. És most vagyunk abban a helyzetben – a tudati lélek korában –, és innen látjuk, hogy milyen modern emberek voltak ezek az apostolok, hogy és hogy mit, milyen képet – hagytak ránk? Hogy azt tudjuk mondani, hogy 4. osztály előtt nem tanítjuk a nyelvtant. És az összes többi, ami ide vonatkozik, elnézést a pedagógiai példáért. Tehát hogy nem tudunk rátekinteni. A tudati lélek már észre kell vegye, hogy azt, hogy hogy születik meg egy értés, arról fogalma sincs. De figyelnie kell. És valamit kell tennie hozzá, hogy mégis megszülethessen a dolog

Úgyhogy ez, azt szeretném ezzel mondani, hogy ez egy mai történet, amiről itten szó van. És tulajdonképpen azért is hallgatom, mert nem szeretném agyonterhelni a hallgatóságot, másrészt pedig azt hiszem, ez a bevezető jó megágyazása lehet annak, amit úgy hívunk, hogy közös képkiállítás, ami a Miklósnak a területe. és köszönöm, hogy meghallgattatok.